

# Energietransitie Gooi en Vechtstreek

Concept uitvoeringsprogramma 2019-2022



Ons kenmerk

19.0000999

Versie

Concept

Datum

31 januari 2019

Contactpersoon

Marijn den Uijl / Marc Maassen

E-mail

[m.denuijl@regiogv.nl](mailto:m.denuijl@regiogv.nl) / [m.maassen@regiogv.nl](mailto:m.maassen@regiogv.nl)

# INHOUD

---

<b>Energietransitie Gooi en Vechtstreek</b>	<b>1</b>
Landelijk kader	1
Regionale samenwerking	1
Opgave Gooi en Vechtstreek	2
Uitvoeringsprogramma energietransitie 2019 - 2020	3
Regionale energiestrategie (RES)	<b>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</b>
<b>Spoor 1 Versnellen verduurzamen gebouwde omgeving</b>	<b>5</b>
Opgave	5
Doel	6
Resultaat	6
Aanpak	6
<b>Spoor 2 Hernieuwbare energie en aardgasvrije omgeving</b>	<b>9</b>
Opgave	9
Doel	9
Aanpak	9
<b>Spoor 3 Verduurzamen (gemeentelijk) vervoer</b>	<b>12</b>
Opgave	12
<b>Randvoorwaarden en organisatie</b>	<b>13</b>
BOEG	13
Financiën	15
Financiële uitgangspunten	<b>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</b>
Eerste ontwerp begroting	<b>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</b>
Communicatie	16
Monitoring en verantwoording	16

## Energietransitie Gooi en Vechtstreek

Uitstoot van CO<sub>2</sub> is de belangrijkste oorzaak voor klimaatverandering. Daarnaast raken fossiele bronnen uitgeput en is het gebruik van bepaalde bronnen niet meer wenselijk (aardgaswinning in Groningen). Het regeerakkoord is helder: minimaal 49% CO<sub>2</sub>-reductie in 2030 en uiterlijk in 2050 een aardgasvrije, energieneutrale gebouwde omgeving. Deze ambities vertalen zich lokaal naar concrete doelen als aardgasvrije wijken, energiebesparingsmaatregelen en duurzame energieopwekking. De energietransitie heeft een prominente plek in de coalitieakkoorden 2018 - 2022 van de gemeenten in Gooi en Vechtstreek. De vraag is daarbij is niet of inwoners, bedrijven en overheid moeten versnellen op de energietransitie, maar hoe we moeten versnellen.

### Landelijk kader

De klimaattafels hebben het [ontwerp klimaatakkoord](#) opgeleverd, dat momenteel voor doorrekening en politieke afweging voorligt. Duidelijk is dat de maatregelen voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving maatschappelijk gezien behoorlijke impact hebben. Zij grijpen direct in op de dagelijkse gang van zaken bij personen en bedrijven. Juist vanuit die overweging is het Rijk voornemens om gemeenten een regierol te geven bij het begeleiden van de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de sectortafel elektriciteit. De VNG lobbyt bij het Rijk om de gemeenten meer doorzettingsmacht te geven, maar vooralsnog zijn onderstaande instrumenten het juridisch kader.

#### *Omgevingswet*

De regierol van de gemeente is vastgelegd in de Omgevingswet. Gemeenten zijn verplicht een samenhangende visie op de fysieke leefomgeving op te stellen, waar energie onderdeel van uitmaakt. Zo maakt de gemeente de ruimtelijke impact van de energietransitie zichtbaar. Daarbij krijgt een gemeente meer bevoegdheden, zoals strengere eisen aan de energieprestatie van nieuwbouw. Gemeenten dienen inwoners en overige belanghebbenden te betrekken bij het beleid en dus ook bij de energietransitie. Om de doelen van de gemeenten te concretiseren en juridisch te borgen stelt de gemeenteraad het Omgevingsplan en de Omgevingsverordening vast.

#### *Aardgasvrij*

De aansluitplicht van de netbeheerder op de aardgasinfrastructuur voor nieuwbouw verviel per 1 juli 2018. Gemeenten kregen de bevoegdheid om voor nieuwbouw gebieden aan te wijzen waar geen nieuwe gasaansluitingen meer komen. De aansluitplicht is niet voor bestaande bouw komen te vervallen. Vooralsnog is het vervallen van de aansluitplicht voor bestaande bouw alleen op vrijwillige basis mogelijk.

#### *Energieagenda*

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving richt zich op woningen en bedrijven. Gemeenten krijgen volgens de landelijke [Energieagenda](#) de verantwoordelijkheid en bevoegdheden om op lokaal niveau, in samenwerking met de netbeheerder, te besluiten over de lokale energievoorziening.

### Regionale samenwerking

#### *Gemeenten*

In alle coalitieakkoorden van de gemeenten Gooi en Vechtstreek staat de energietransitie hoog op de agenda. Gemeenten zetten in op CO<sub>2</sub>-reductie door energie te besparen en duurzaam op te wekken. Daarnaast pakken de gemeenten het maatschappelijk vastgoed en de straatverlichting (verLEDlichting) aan. Aardgasloze nieuwbouw en duurzame herbesteding van bestaande wijken zijn in de meeste regiogemeenten speerpunt. Tot slot zien gemeenten de energietransitie als kans om aan de slag te gaan met het creëren van werkgelegenheid, onderwijs en gezondheid.

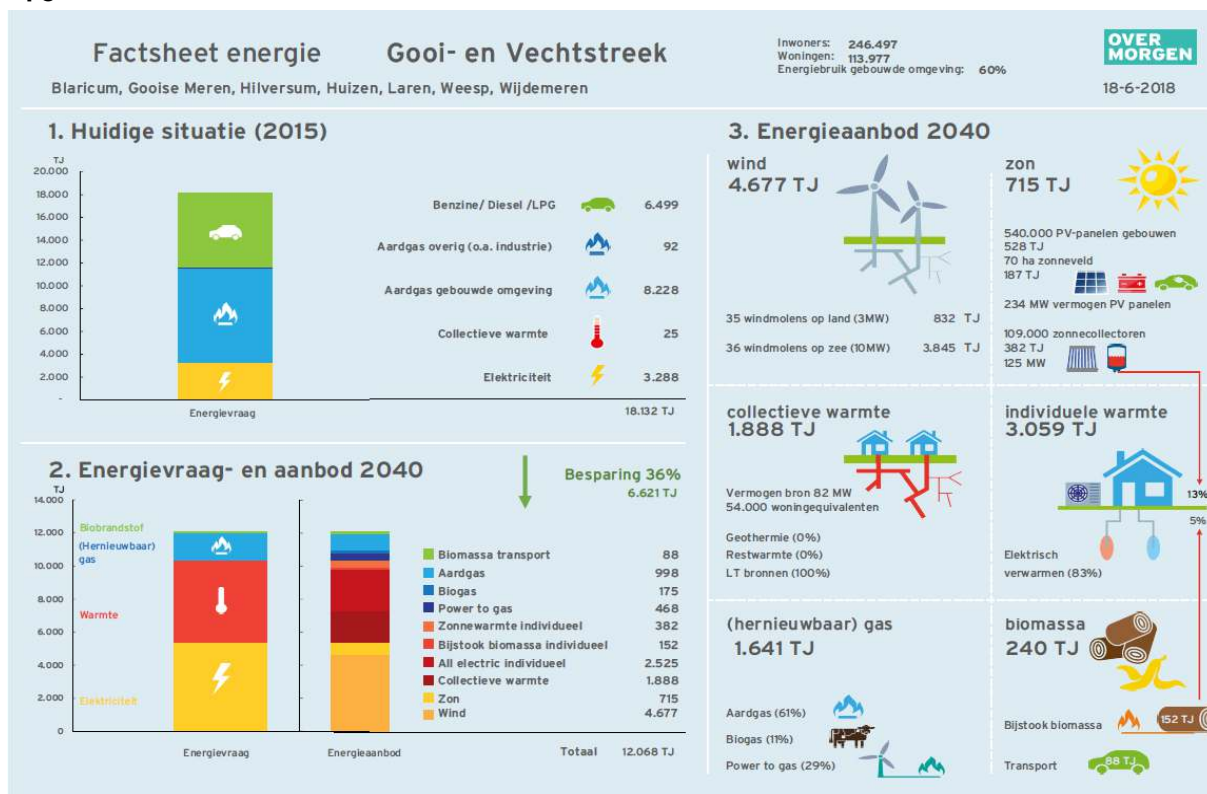
#### *Regionale samenwerkingsagenda*

De gemeenteraden hebben de eerste stap in de totstandkoming van de Regionale samenwerkingsagenda 2019 – 2022 gezet. Hier zien we bij alle gemeenten de energietransitie terug komen als speerpunt van regionale samenwerking. De gemeenten willen aansluiten bij de landelijke CO<sub>2</sub>-reductie doelstelling en zien Gooi en Vechtstreek als gewenst schaalniveau om de ambities te realiseren.

## Samen op pad

In Gooi en Vechtstreek werken energiecoöperaties, netbeheerders, waterschap, provincie, woningcorporaties en gemeenten sinds november 2017 samen aan de regionale energietransitie. Onder het motto 'Samen op pad' zijn intenties uitgesproken en afspraken gemaakt om te komen tot een gezamenlijke strategie en aanpak voor een energieneutrale regio. Het regionale programma 'Samen op Pad' zet in op een langjarige intensieve samenwerking met partners. Focus ligt daarbij op de gebouwde omgeving, omdat hier de grootste energie- en warmtevraag zich voordoet. Gemeenten nemen de regie, partners dragen bij aan het gezamenlijke programma met kennis en capaciteit.

## Opgave Gooi en Vechtstreek



Bureau Over Morgen heeft voor de gemeenten Gooi en Vechtstreek en voor Gooi en Vechtstreek als geheel in kaart gebracht hoe de opgave energietransitie er ongeveer uitziet. Bovenstaande factsheet geeft helder (maar theoretisch) weer wat het betekent om in 2040 tot een energieneutrale regio te komen.

Allereerst laat het zien dat er in Gooi en Vechtstreek een enorm besparingspotentieel van 36% is. Een groot deel van de gebouwde omgeving (p.m. 65%) is dan ook gebouwd voor 1975. Het reduceren van de vraag naar energie is een belangrijke opgave voor de inwoners, bedrijven en overheden in Gooi en Vechtstreek.

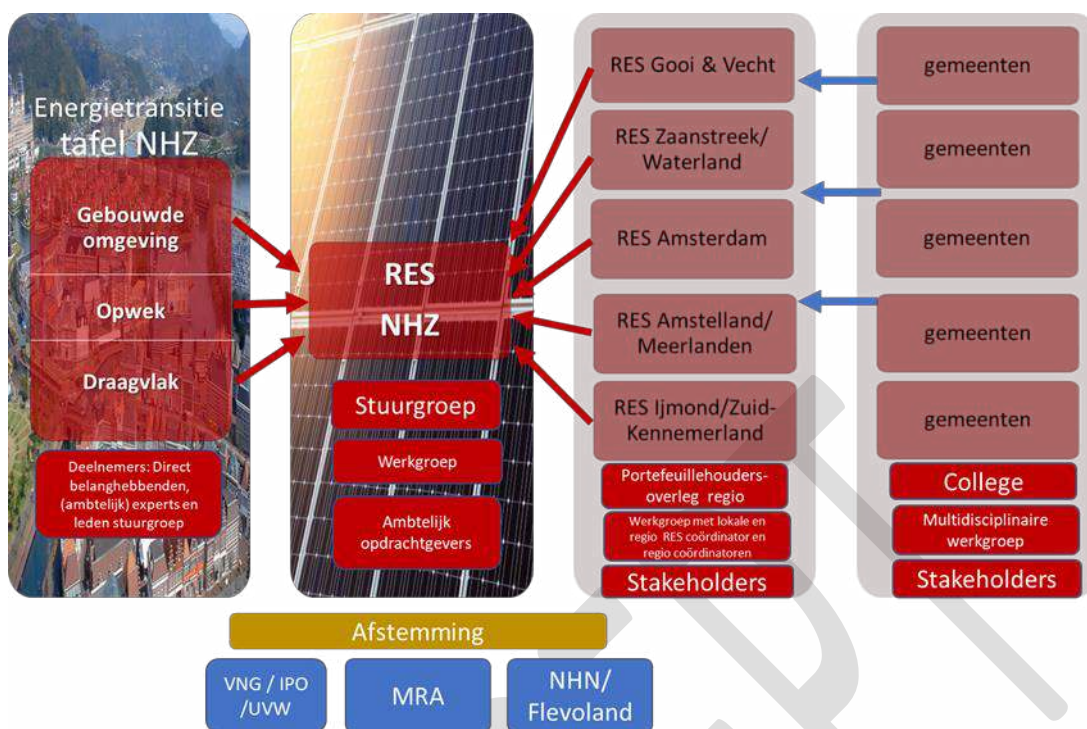
Ten tweede laat de factsheet zien welke mogelijkheden er in theorie zijn om in de duurzame energievraag van de regio te voorzien. De energiemix biedt daarnaast inzicht in de omvang van de opgave en de impact op de ruimtelijke omgeving. Gelet op de stedelijke dichtheid van Gooi en Vechtstreek en het maatschappelijk belang van het behoud van de groenblauwe waarden ligt er een enorme opgave voor inwoners, bedrijven en overheden om te bepalen welke duurzame energiemix voor Gooi en Vechtstreek passend is en wat de omvang hiervan moet zijn.

## Regionale energiestrategie (RES)

### RES Noord-Holland Zuid

Provincies, waterschappen en gemeenten dienen gezamenlijk en met partners een Regionale Energie Strategie (RES) te ontwikkelen en uit te voeren. De provincie Noord-Holland heeft ervoor gekozen om voor twee gebieden een RES te ontwikkelen:

1. Noord-Holland Noord
2. Noord-Holland Zuid



De RES leidt tot een (netto) energiebod dat een regio doet en bestaat uit zowel het verduurzamen van de gebouwde omgeving (besparen) als hernieuwbare energie (opwek). De verwachting is dat Noord-Holland Zuid, vanwege de stedelijke dichtheid en het cultuurhistorische karakter niet een energie-opwek-gebied gaat worden. De regiogemeenten werken op de schaal van Gooi en Vechtstreek aan de bijdrage binnen de RES Noord-Holland Zuid.



Proces (afkomstig uit handreiking RES)

### Uitvoeringsprogramma energietransitie 2019 - 2020

De regionale samenwerking op de energietransitie bestond uit twee sporen: 1) besparen en 2) duurzaam opwekken. De zienswijzen van de gemeenten in het kader van de regionale samenwerkingsagenda laten zien dat de gemeenten door willen pakken op deze sporen en daaraan de warmtetransitie willen voegen. Ook is er behoefte aan een verkenning om te komen tot betrouwbare en hoogwaardige gebundelde dienstverlening nodig voor het versnellen van het verduurzamen van de gebouwde omgeving in onze regio.

Tegelijkertijd willen de gemeenten een accent aanbrengen in het uitvoeringsprogramma 2019 – 2020.

**Het uitvoeringsprogramma 2019 – 2020 bestaat uit drie sporen:**

*Spoor 1 Versnellen verduurzamen van de gebouwde omgeving*

*Spoor 2 Hernieuwbare energie en warmtetransitie*

*Spoor 3 Verduurzamen (gemeentelijk) vervoer*

CONCEPT



## Spoor 1 Versnellen verduurzamen gebouwde omgeving

Met de maatschappelijke partners (energiecoöperaties, woningcorporaties, provincie, OFGV etc.) willen de gemeenten inwoners en bedrijven dusdanig faciliteren en ontzorgen dat zij in staat zijn om te versnellen op het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Daarbij richten de gemeenten zich op no-regretmaatregelen (isoleren, elektrificeren, ventileren en kleinschalige opwek zoals zonnepanelen). De huidige aanpak energiebesparen Gooi en Vecht (EBGV), het duurzaam bouwloket (DuBoloKet) en de samenwerking met partners binnen 'Samen op Pad' vormen de basis voor deze doorontwikkeling.

### Opgave

#### De gebouwde omgeving

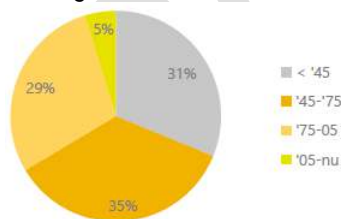
De gebouwde omgeving bestaat uit woningen en bedrijven. In Gooi en Vechtstreek staan 115.000 woningen en 30.000 bedrijven. 72% van de woningen is in bezit van particulieren. Daarbij zijn de meeste bedrijven verspreid over het gebied. Wonen en werken liggen dicht bij elkaar in Gooi en Vechtstreek.

	<b>Woningen<sup>1</sup></b>	<b>115.000</b>		<b>Bedrijven<sup>2</sup></b>	<b>30.000</b>
	Sociale huur	32.000		Bedrijventerrein	7.200
	Particuliere huur	16.100		Kantoorlocatie	1.800
	Koop	66.700		Informele werklocatie	21.000

#### Energie besparen

Reductie van de energievraag is één van de belangrijke factoren in de energietransitie. Het energiebesparingspotentieel bedraagt 36%. Wat niet wordt gebruikt, hoeft ook niet te worden opgewekt. De afgelopen jaren hebben gemeenten energiebesparing op verschillende manieren gestimuleerd. Duurzaam Bouwloket geeft vanaf 2016 invulling aan het digitale energieloket in Gooi en Vechtstreek. Er zijn verscheidene energie coöperaties die inwoners op maat van advies en ondersteuning voorzien bij het realiseren van energiebesparingsmaatregelen in en om de woning. Ruim zeventuizend woningeigenaren hebben de afgelopen vier jaar voor in totaal € 27 miljoen aan verduurzamingsmaatregelen getroffen. De eerste stappen naar een meer duurzame gebouwde omgeving zijn daarmee gezet.

#### Woningvoorraad Gooi en Vechtstreek naar bouwjaar



Twee derde van de woningvoorraad in Gooi en Vechtstreek is gebouwd voor 1975. De isolatiewaarde van woningen gebouwd voor 1975 is meestal niet goed. Deze woningen zijn veelal niet geschikt voor verwarming met lage temperatuur. Ook woningen van voor 1990 zijn hier meestal niet geschikt voor. De mate van geschiktheid hangt naast de isolatiewaarde ook af van de kwaliteit van het verwarmingssysteem. Het grootste deel van de woningvoorraad in Gooi en Vechtstreek is op dit moment onvoldoende geschikt om over te stappen op lage temperatuur warmtebronnen.

De opgave voor de gebouwde omgeving richt zich daarmee in de komende periode op het versnellen van de verduurzaming van woningen en bedrijven door de bestaande voorraad te isoleren en te elektrificeren (van koken op gas naar elektrisch koken, vervangen licht, etc.). Zonder deze stap is het vervangen van de warmtebronnen hoe dan ook geen realistische stap. Gelet op de omvang van de

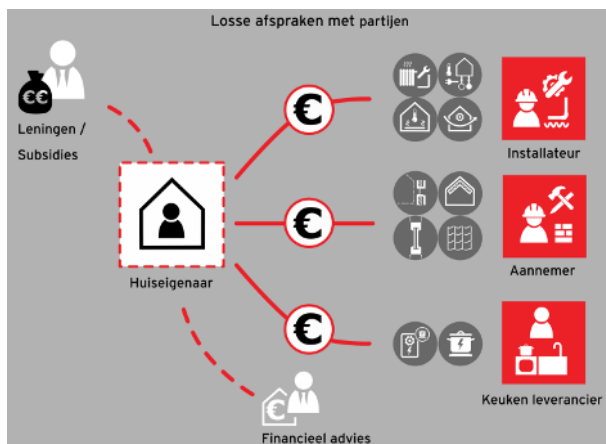
<sup>1</sup> Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek

<sup>2</sup> CBS, statline

particuliere voorraad moet het tempo omhoog willen de gemeenten de landelijke doelstelling van 49% reductie in 2030 halen.

### Zoektocht

Voor inwoners en bedrijven is het op dit moment een enorme zoektocht om de juiste adviseurs, financiële regelingen en installateurs te vinden.



Er zijn op dit moment veel partijen die inwoners en bedrijven benaderen om energiebesparingsmaatregelen te realiseren. Er is voor inwoners en bedrijven geen sluitende keten van dienstverlening, waarbij advies (wat moet er in mijn gebouw gebeuren?), uitwerking (wat zijn nu de beste maatregelen om te nemen?), financiering (hoe zorg ik dat het past in het huishoudboekje?) en realisatie (waar vind ik een installateur die garantie geeft op de besparing en de uitvoeringskosten?) bij elkaar komen. Het is een zoektocht voor inwoners en bedrijven om voor het eigen gebouw tot een juiste afweging en aanpak te komen. Indien de overheid wil versnellen op het besparen van energie dan is het van belang dat inwoners en bedrijven ontzorgd worden in hun klantreis naar de juiste energiebesparingsmaatregelen.

### Doel

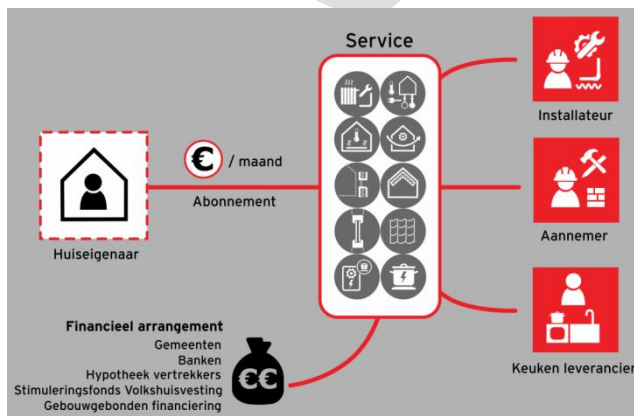
Zorgen dat inwoners, bedrijven en woningcorporaties komende jaren versnellen op het realiseren van no-regret besparingsmaatregelen in de gebouwde omgeving.

### Resultaat

1. Eind 2020 realiseren minimaal xxx huishoudens per jaar energiebesparingsmaatregelen ter hoogte van xxx TJ.
2. Eind 2020 realiseren minimaal xxx bedrijven per jaar energiebesparingsmaatregelen ter hoogte van xxx TJ.
3. Eind 2020 realiseren de woningcorporaties energiebesparingsmaatregelen ter hoogte van xxx TJ.

### Aanpak

*Een gezamenlijke betrouwbare dienstverlening*





De gemeenten Gooi en Vechtstreek willen samen met het duurzaam bouwloket, de energiecoöperaties, installateurs / aannemers en geldverstrekkers (SVN / BNG) in Gooi en Vechtstreek komen tot een betrouwbare en gebundelde (keten)dienstverlening /service voor inwoners en bedrijven, waarbinnen inwoners antwoord krijgen op de volgende vragen:

1. Welke no-regret besparingsmaatregelen kan nu het beste nemen?
2. Welke investering(en) moet ik hiervoor doen?
3. Wat zijn mijn financieringsmogelijkheden?
4. Welke partijen kunnen voorgaande adviezen gegarandeerd uitvoeren?

Ten behoeve van het versnellen van de verduurzaming van de gebouwde omgeving in de regio en het doen van een subsidieaanvraag 'verduurzamen woningvoorraad' bij de provincie NH, zal door Regio Gooi en Vechtstreek een verkenning worden uitgevoerd naar:

1. het bundelen van energiediensten, verduurzamingsleningen, subsidies in de regio en
2. het door ontwikkelen van het huidige loket

Daarbij worden als uitgangspunten mee genomen:

- a. gebundelde dienstverlening voor inwoners en mkb-bedrijven waarbij de kracht van lokale (inwoner)initiatieven wordt ondersteund en versterkt;
- b. inwoners en bedrijven kunnen in alle stappen van de keten vertrouwen op een betrouwbaar kwaliteitslabel: een eenduidige organisatie/label voor de energietransitie Gooi en Vechtstreek;
- c. bouwkundig en financieel advies zijn op maat (toegespitst op het gebouw) en indien nodig op locatie;
- d. verbonden energiecoaches en bouwkundigen zijn gecertificeerd, zodat installateurs en aannemers kunnen vertrouwen op het advies / bestek (kwaliteitslabel);
- e. voorzien in een opschaalbare aanpak (tot significante aantallen per jaar)
- f. betrekken van scholing en arbeidsmarktoeleiding in samenwerking met onderwijsinstellingen en het werkgeversservicepunt (WSP).

Voor de uitvoering van de verkenning zijn middelen beschikbaar binnen het RSA budget.

Acties

- |   |                      |
|---|----------------------|
| <b>1. Business case / aanpak bundeling energieadvisering / energieloketten</b>  | <b>Feb - jun '19</b> |
| a. Verkenning (bestaande) energieloketten in den lande  |                      |
| b. Inventarisatie wijze van bundeling bestaande onderdelen (duurzaam bouwloket, energiecoaches / energiecoöperaties, monumenten, bedrijven, etc.)   |                      |
| c. Inrichten / uitwerken van de klantreis (digitaal vooronderzoek, 1 <sup>ste</sup> advies thuis, definitief advies/bestek, financieel arrangement, selectie aannemer / offerte, realisatie incl. garantie) |                      |
| d. Uitwerking mate van bundeling services (digitaal advies, mondeling advies, bouwkundige keuring, financieel advies, technische offerte-uitvraag, realisatie)  |                      |
| e. Kosten – baten analyse (uitwerking uitvoeringskosten, garantiestellingen en financieringsmodellen)   |                      |
| f. Inrichting organisatie (uitwerking en advies bestuurlijke en organisatorische inrichting > volledig publiek, coöperatief of privaat)   |                      |
| <br>  |                      |
| <b>2. Business case bundeling verduurzamingsleningen/subsidies</b>  | <b>Feb – jun '19</b> |
| a. Inventarisatie wijze van bundeling bestaande onderdelen (verordening + lokale subsidies / leningen + uitvoeringsorganisatie)   |                      |
| b. Kosten – baten analyse (Uitvoeringskosten leningen, omvang krediet, omvang garantiestellingen)   |                      |
| c. Inrichting organisatie (gebundelde gemeentelijke serviceorganisatie voor duurzaamheidsleningen)  |                      |
| <br>  |                      |
| <b>3. Voorbereiding implementatie bundeling energieadvisering en verduurzamingsleningen</b>   | <b>Jul – dec '19</b> |

### **Verduurzamen monumenten**

In de regio zijn veel karakteristieke woningen, waarvan we het karakter willen behouden, maar waar ook de grootste uitdaging ligt om deze te verduurzamen. In samenwerking met Groene Grachten en welstand willen we gaan onderzoeken hoe we deze woningen het beste kunnen verduurzamen.

Doel is om tot een complete informatievoorziening naar inwoners en bewoners te komen over verduurzamingsmaatregelen met behoud van monumentale en cultuurhistorische waarden. Hiervoor is uitgebreide toelichting nodig die momenteel op de gemeentelijke websites niet mogelijk is.

- Verduurzamen van monumenten is maatwerk. Inhoudelijke expertise is nodig om goed te kunnen adviseren en informeren hierover. Standaardmaatregelen en materialen kunnen niet zonder meer worden toegepast, werkzaamheden zijn vaak vergunningplichtig.
- Het gebruik van materialen en technieken in de bouwkunst is vaak regio specifiek. Door de Groene Menu kaart regionaal in te zetten krijgen we de kans om deze karakteristieken te inventariseren en letterlijk op de kaart te zetten en uit te dragen.
- Aan monumenten en historische bebouwing kleeft vaak het idee dat niets mag alles moeilijk is. We willen graag voorbeeldprojecten realiseren zodat we kunnen laten zien wat er mogelijk is om zo een sneeuwbaaleffect aan verduurzamingsmaatregelen te creëren.
- Welstand is een belangrijke partij bij het realiseren van onze klimaatambities. Juist monumenten verbruiken veel energie. Maar om dat op te lossen, kom je aan de karakteristieken van de woning. Graag nemen we hen mee op een gezamenlijke zoektocht hoe die twee het beste te combineren zijn.

Medio 2019 is er een aanpak voor monumenten beschikbaar, welke bij een aantal monumenten al succesvol is toegepast.

### **Verenigingen van eigenaren (VVE's)**

Naast het ontwikkelen van een aanpak van voor monumentale woningen, is een aanpak 'loket' voor verenigingen van eigenaren in ontwikkeling.

## Spoor 2 Hernieuwbare energie en aardgasvrije omgeving

De zoektocht naar voor Gooi en Vechtstreek passende grootschalige opweklocaties en het vervangen van bestaande aardgasnetwerken is complex. Draagvlak onder inwoners en bedrijven is voor de gemeenten Gooi en Vechtstreek van enorm belang. Daarom zetten de gemeenten de komende periode in op het verkennen en onderzoeken van geschikte en gedragen plekken voor hernieuwbare energie in Gooi en Vechtstreek en het in kaart brengen van de warmtetransitie op wijkniveau. Indien er draagvlak is onder inwoners en/of bedrijven dan gaan de gemeenten met partners gericht in pilots aan de slag om warmtebronnen te verduurzamen en/of grootschalige opweklocaties te realiseren.

### Opgave

#### *Aardgasvrije wijken*

'Nederland moet van het gas af'. Een veel gehoorde uitspraak sinds de landelijke en geopolitieke onrust rondom aardgas. De consequentie voor de gebouwde omgeving in Gooi en Vechtstreek is moeilijk te overzien. Duidelijk is dat het grootste deel van de gebouwde voorraad op dit moment niet geschikt is om over te stappen op andere warmtebronnen, zonder dat daarvoor kosten worden gemaakt die door een modaal huishouden niet gedragen kunnen worden. Daarbij is er voor de bestaande bouw gewoon een landelijke aansluitplicht op het aardgas. Ontkoppelen kan alleen op vrijwillige basis.

De opgave om de bestaande woningvoorraad van het aardgas te halen kan daarmee in meer rust worden aangepakt. Gemeenten kunnen en moeten mee bewegen met gebruikers die ook willen versnellen op het aardgasvrij maken van het gebouw. Maar van een grootschalige aanpak om inwoners en bedrijven te motiveren van het aardgas te gaan, hoeft vooralsnog geen sprake van te zijn. Eerst eens goed inventariseren welk deel van de gebouwde omgeving überhaupt geschikt gemaakt kan worden voor andere warmtebronnen. Vervolgens onderzoeken welke randvoorwaarden hiervoor nodig ingevuld moeten worden. Op basis van deze inventarisatie kunnen gemeenten met regionale partners hun aanpak uitlijnen om op wijkniveau te zoeken naar alternatieve warmtebronnen.

#### *Hernieuwbare energie*

Uit vele energieverkenningen die zijn gedaan ter implementatie van het Klimaatakkoord van Parijs blijkt dat er een grote opgave op ons land afkomt om energie duurzaam op te wekken. Dit kan een grote ruimtelijke impact hebben. De energietransitie brengt dan ook veel uitdagingen mee voor Gooi en Vechtstreek, een regio met veel bijzondere cultuurhistorische kwaliteiten en een hoge stedelijke dichtheid. Het landschap om de kernen is grotendeels cultuurlandschap en in de kernen zijn vaak gebieden of gebouwen met hoge stedenbouwkundige, architectonische of monumentale waarden, vaak met een beschermde status. Nagenoeg de volledige Vechtstreek valt daarbij onder het huidige en mogelijk toekomstige UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW).

Er is binnen de huidige beleidskaders weinig ruimte binnen de regio voor het opwekken van duurzame (bijvoorbeeld wind- en zonne-) energie. Het is echter denkbaar dat de kaders zullen (moeten) veranderen. De provincie geeft in haar ontwerp omgevingsvisie aan dat energiewinning moet passen bij 'de draagkracht van het landschap'. Vanwege de uitdagingen die de energietransitie met zich meebrengt, is het van belang om te verkennen hoe de ruimtelijke impact van opwekking van energie zich verhoudt tot de cultuurhistorische kwaliteiten van Gooi en Vechtstreek.

### Doel

Met behoud van draagvlak onder inwoners en bedrijven komen tot geschikte en gedragen plekken en bronnen voor hernieuwbare energie en een gedragen aanpak voor het realiseren van duurzame warmtenetwerken.

### Aanpak

#### *Transitievisie warmte*

De transitievisie warmte is de routekaart naar een aardgasvrije toekomst. In 2021 dient iedere gemeente een transitievisie warmte te hebben. Aan de transitievisie warmte ligt een energiekansenkaart ten grondslag. Op deze kaart staan de mogelijke duurzame bronnen, aangevuld

met verschillende kaartlagen (riolering, beheer wegen, netbeheerder, woningcorporaties). Op basis van deze data wordt duidelijk waar kansen liggen om wijken/buurtten te verduurzamen. De transitievisie warmte wordt vertaald naar wijkuitvoeringsplannen waarmee op een programmatische wijze stapsgewijs de gebouwde omgeving wordt verduurzaamd.

Een transitievisie warmte geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Wat zijn de alternatieven voor aardgas in de gemeente?
2. Welke oplossingen zijn er per wijk om deze aardgasvrij te maken?
3. Wat is een goed moment om deze alternatieven toe te passen?

#### *Energiekansenkaart*

Aan de transitievisie warmte ligt een energiekansenkaart ten grondslag. Ten behoeve van het maken van de juiste afwegingen en keuzes is inzicht nodig op het gebied van beschikbare duurzame bronnen, infrastructuur (ondergronds en bovengronds) en plannings. Op basis van deze data wordt duidelijk waar kansen liggen om wijken/buurtten te verduurzamen. Inzichten worden vertaald naar de transitievisie warmte.

#### *Heritage Impact Assessment*

Vanwege de uitdagingen die de energietransitie met zich meebrengt, is het van belang om te verkennen hoe de ruimtelijke impact van opwekking van energie zich verhoudt tot de cultuurhistorische kwaliteiten van Gooi en Vechtstreek.

Het doel is het opleveren van een verkennend rapport dat inzicht geeft in de mogelijkheden voor het grootschalig opwekken van energie in de regio en welke gevolgen dit heeft op de waardevolle landschappelijke en stedelijke omgeving. Het rapport kan daarna gebruikt worden in de (regionale) visievorming over grootschalige(r) opwekking van energie in onze regio. De opbrengst wordt ook verwerkt in het integrale onderzoek landschap en biodiversiteit voor de analysefase samenwerking omgevingsvisie (zoals is vermeld in de startnotitie voor de analysefase). Het wordt uitdrukkelijk geen zelfstandige visie, maar een bouwsteen.

Het onderzoek bestaat uit een aantal onderdelen:

1. Het benoemen van de cultuurhistorische kernkwaliteiten waaraan getoetst gaat worden.
2. Benoemen en specificeren van relevante vormen van winning energie;
3. Impact vormen energiewinning op kernkwaliteiten beschrijven;
4. Uitspraken doen over de mogelijkheden van energiewinning in het gebied, in het licht van de benoemde kernkwaliteiten.

Het rapport en aanpak dient te voldoen aan een door UNESCO vastgestelde richtlijn voor een dergelijk onderzoek: de Leidraad voor Heritage Impact Assessments inzake culturele werelderfgoederen (ICOMOS, 2011). Op deze wijze voor zo objectief mogelijk een beoordeling gemaakt. De HIA leidt tot een kaartlaag die wordt ingepast in de energiekansenkaart en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de RES Noord-Holland Zuid.

#### *Uitgangspunten*

**Volgt na bestuurlijke discussie**

#### *Acties*

**Volgt na bestuurlijke discussie**

CONCEPT

## Spoor 3 Verduurzamen (gemeentelijk) vervoer

Volledig zero emissie (uitstootvrij) doelgroepenvervoer vanaf 1 januari 2025, dat is de gezamenlijke ambitie van gemeenten en marktpartijen en andere organisaties uit de sector. Negenenveertig gemeenten hebben hiervoor een bestuursakkoord gesloten. De regiogemeenten kunnen zich hierbij aansluiten en zo gebruik maken van de kennis en praktijkervaring van deze "Coalition of the Willing". In deze afweging is het goed om de zero emissie ambitie van het bus OV (provincie) mee te nemen en de van het eigen dienstvervoer zoals de GAD-wagens, gemeentelijke strooiwagens, dienstauto's, etc.. De presentatie geeft de ontwikkelingen weer die van invloed zijn op gemeenten en waar gemeenten waarschijnlijk deze raadsperiode keuzes over gaan maken.

### Opgave

Verdere uitwerking volgt na bestuurlijke bespreking

Provincie Noord-Holland vraagt om medewerking van gemeenten om laadplekken voor OV bussen mogelijk te maken. Dit is nodig om in de komende concessie periode van het openbaar busvervoer (2021-2031) zero emissie busvervoer mogelijk te maken.

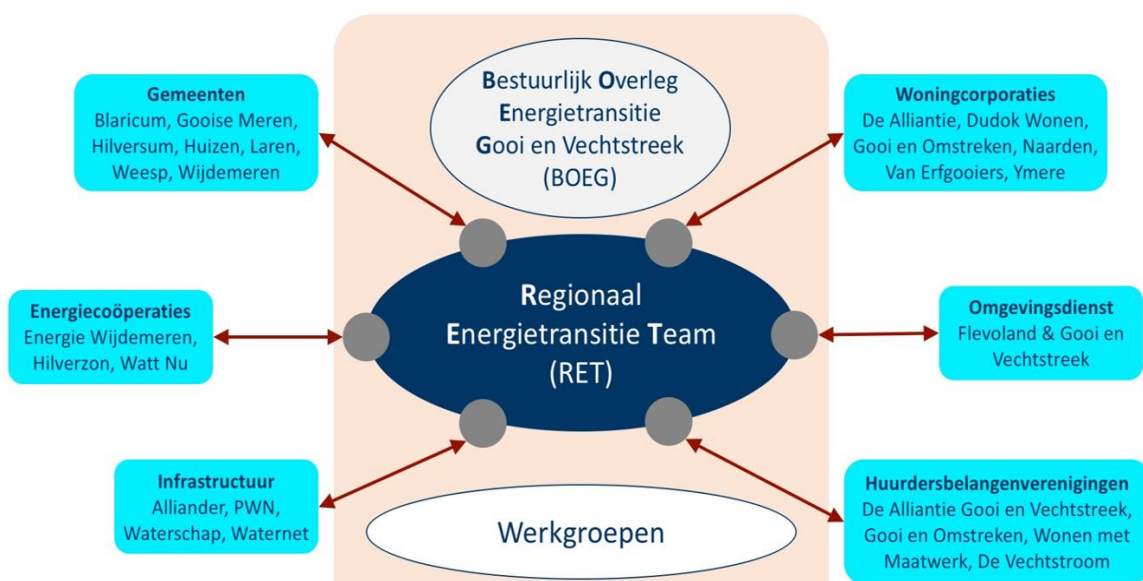
CONCEPT

## Randvoorwaarden en organisatie

De regio en coördinatie van dit uitvoeringsprogramma ligt bij de regio. De portefeuillehouders milieu & duurzaamheid zijn opdrachtgever. De energietransitie is een opgave die vele partijen raakt en verschillende belanghebbenden kent. Eind 2017 is 'Samen op Pad' getekend en het Bestuurlijk Overleg Energietransitie Gooi en Vechtstreek (BOEG) gevormd. Dit bestaat uit gemeenten, woningcorporaties, Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Huurdersbelangenverenigingen, netbeheerders en energiecoöperaties. Delen van dit uitvoeringsprogramma worden in BOEG-verband uitgevoerd.

### BOEG

Het Bestuurlijk Overleg Energietransitie Gooi en Vechtstreek (BOEG) wordt geadviseerd en ondersteund door het Regionaal Energietransitie Team (RET).



### Voorgestelde nieuwe structuur 'Samen op Pad (dit ligt op 14 maart ter besluitvorming voor)':

#### RET:

Overleg RET (uitvoeringsorgaan 'Samen op Pad')	
Doel:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• onderling afstemmen / borgen samenhang werkgroepen en projecten te weten</li> <li>• a. besparen gebouwde omgeving (aan de slag); b. data – systeem en kaarten t.b.v. ET (basis op orde); c. opwek, ruimte en doen van een 'bod' in kader RES (nader onderzoeken)</li> <li>• voorbereiden advisering richting bestuurlijk overleg BOEG</li> </ul>
Deelname	Vertegenwoordiging van (ambtelijk) adviseurs/ ondersteuners van alle partners
Frequentie:	4 keer per jaar – 2 uur
Tijdsinzet	overleg 8 uur en voorbereiding 2 uur per keer (16 uur per jaar)

## Werkgroepen (RET):

<b>a. Werkgroep 'Besparen &amp; verduurzamen gebouwde omgeving' (aan de slag)</b>	
Doel:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ontwikkelen 'gezamenlijk verhaal energietransitie in de regio, voor en vanuit de inwoners/ doelgroepen'</li><li>• Ontwikkelen regionaal loket voor ontzorgen inwoners en bedrijven bij het verduurzamen woningen en gebouwen (met o.a. maatwerk voor particulieren, VVE's, monumentale woningen, huurders, bedrijven, instellingen)</li></ul> Beide doelen hangen samen.
Deelname	Vertegenwoordiging gemeenten, energievoerders, , huurdersverenigingen, woningcorporaties, bouwbedrijven, -opleidingen, Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek.
Frequentie:	6-8 keer per jaar – 2 uur
Tijdsinzet	8 uur per maand (80 uur per jaar)
Trekker	Regio
Budget	Regio/gemeenten

<b>b. Werkgroep Data/kaarten (basis op orde)</b>	
Doel:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Basis data infra (ondergronds en bovengronds) bijeen brengen voor hele regio/ van alle stakeholders, in één systeem/ structuur</li><li>• Adviseren over (wijk)pilots</li><li>• Omgevingsdata/ ruimte data verzamelen (in afstemming met werkgroep hieronder)</li><li>• Viewer/ kaarten ontwikkelen als bouwstenen voor warmte- en wijkuitvoeringsplannen gemeenten, waaronder</li><li>• Regionale Energiekansenkaart</li><li>• Input leveren ten behoeve van RES</li></ul>
Deelname	Vertegenwoordiging gemeenten (openbare ruimte), (drink)water-, en netbeheerders, woningcorporaties
Frequentie:	6-8 keer per jaar – 2 uur
Tijdsinzet	8-16 uur per maand (80-160 uur per jaar)
Trekker	Regio
Budget	Regio/gemeenten (tbv o.a. projectleiding/ datasysteem/ viewer/ advies)

<b>c. Werkgroep Grootschalige opwek, warmtenetten en ruimte (nader onderzoeken)</b>	
Doel:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Vraag en aanbod duurzame energie in beeld brengen: onderzoek bronnen, benodigde warmte en energie infra</li><li>• Omgevingsfactoren/ruimte in relatie tot opwek-infra in beeld brengen</li><li>• Voorbereiden bod in kader RES richting Rijk (besparen, opwek duurzame energie)</li><li>• Regionale Strategie Warmte</li><li>• Monitoringssystematiek</li><li>• Afstemming bovenregionaal (Provincie, NHZ, Rijk)</li></ul>
Deelname	Regio, gemeenten, AGV-waternet/ netbeheer Alliander-PWN-Vittens/ Provincie
Frequentie:	6-8 keer per jaar – 2 uur
Tijdsinzet	8-16 uur per maand (80-160 uur per jaar) – 2-4 keer per maand dagdeel bij regio
Trekker	Regio
Budget	beschikbaar vanuit regio (tbv projectleiding/ nader onderzoek/ advisering), in nauwe afstemming met provincie NH/ RES NHZ (VNG en Rijk)



## Bestuurlijk Overleg Energietransitie G&V (stuurgroep) en groot

<b>BOEG stuurgroep</b>	
Doel:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Afstemming/ bewaking voortgang programma</li><li>• Capaciteit en middelen</li><li>• Bovenregionale afstemming (mede overheden, waaronder Provincie/ NHZ RES)</li></ul>
Deelname	Vertegenwoordigers: <ul style="list-style-type: none"><li>- Waterschap AGV</li><li>- Voorzitter milieu en duurzaamheid Regio Gooi en Vechtstreek</li><li>- Provincie</li><li>- Dir. Bestuurder namens woningcorporaties</li><li>- Dir./vertegenwoordiger namens netbeheerders</li><li>- Afgevaardigde namens de gemeenten</li><li>- Programmacoördinator Regio (secretaris)</li></ul>
Frequentie:	6 keer per jaar (waarvan 4 x combi BOEG groot)
Voorzitter	Regionaal bestuurder milieu en duurzaamheid

<b>BOEG groot</b>	
Doel:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Evaluatie samenwerking</li><li>• Voortgang programma/ projecten</li><li>• Besluitvorming 'Samen op Pad'</li></ul>
Deelname	Alle partners 'Samen op pad' NB: Naast leden stuurgroep BOEG (hierboven), sluiten aan <ul style="list-style-type: none"><li>- vertegenwoordigers namens OFGV, Energiecoöperaties, huurdersverenigingen, bouwbedrijven en opleidingsinstellingen</li><li>- alle leden 'Samen op Pad' kunnen aanschuiven</li></ul>
Frequentie:	4 keer per jaar, waarvan 1 combi excursie/ en op verzoek thematische verdiepingen aansluitend op het overleg
Voorzitter	Regionaal bestuurder milieu en duurzaamheid

### Financiën

Deze energietransitie vraagt om extra capaciteit en middelen. Op dit moment is er vanuit het rijk nog geen duidelijkheid over de middelen die beschikbaar komen als gevolg van het Klimaatakkoord. Een gedeelte van de benodigde financiën is nog niet geborgd.

#### *Spoor 1 Verduurzamen*

Voor het onderdeel 'stimuleren van besparen en verduurzamen van de woningen' komen middelen vrij vanuit het programma 'Regionale Energiebesparingsprogramma's' van de Provincie Noord-Holland (in totaal €785.000). Om hierop een beroep te kunnen doen dient in de eerste helft van 2019 een regionale besparingsaanpak te worden ontwikkeld en vastgesteld, inclusief cofinanciering vanuit de gemeenten.

#### *Spoor 2 Hernieuwbare energie en warmtetransitie*

Voor het onderdeel hernieuwbare energie en warmtetransitie is het belangrijk om de zoekgebieden voor wind- en zonne-energie en potentiële warmtebronnen in beeld te brengen. Ook wordt er geïnvesteerd in een energiekansenkaart, op basis van kaartlagen met beschikbare duurzame bronnen, infrastructuur (ondergronds en bovengronds) en plannings van bijvoorbeeld gemeenten en netbeheerders. De technische verkenningen en studies naar landschap en ruimtelijke kwaliteit zijn voor dit onderdeel begroot conform landelijke richtlijnen.

Spoor 3 Vervoer

**Communicatie**

Wordt nader ingevuld

**Monitoring en verantwoording**

Wordt nader ingevuld

Standaardisering – nulmeting

CONCEPT